

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗРОБІТТЯ В США

Постановка проблеми. Сфера праці та трудових відносин виступає важливою областю в економічному та соціальному житті американського суспільства. Ринок праці відображає тенденції в зміні основних структур зайнятості; він показує мобільність робочої сили, динаміку та масштаби показників безробіття. В останнє десятиліття в США величезне значення набуває постійне державне регулювання ринку робочої сили.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ринок праці США вважається вкрай ліберальним, тому що американська модель державного регулювання трудових відносин має цілий ряд специфічних рис:

- по-перше, державно-правовий механізм регулювання сфери праці, не має прямих аналогів в інших країнах Заходу, але досвід його функціонування був неодноразово успішно використаний при формуванні національних систем трудових відносин;
- по-друге, американська модель зароджувалася в умовах та під впливом глибокої системної кризи суспільства Сполучених Штатів [3, С. 101-102].

Особливо гостро питання державного регулювання встало в умовах фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр., влада США була вимушена прийняти додаткові екстрені заходи по підтримці осіб, що втратили роботу та їх подальшому працевлаштуванню. Однак на початок 2012 року в США залишається цілий ряд невирішених соціально-економічних проблем, пов'язаних з безробіттям. Прямо чи опосередковано зі станом на ринку праці пов'язані такі питання як бідність, офіційний рівень бідності в 2010 році склав 15,1%, число осіб, що не мають медичного страхування в 2010 р. – 49,9 млн. осіб. Безробіття та неповна зайнятість залишаються вагомими проблемами для представників національних меншин та некваліфікованих робітників.

Дослідженням проблем динаміки та структури безробіття, факторів та наслідків його поширення, ролі держави в підтримці безробітних займалися багато дослідників: Дж. Гелбрейт, Х. Ламперт, А.Маршалл, А. Пігу, Д.Сакс, А.Сміт, Ф. Хайєк, П. Хейне, Дж. М. Кейнс, К. Маркс, А. Оукен, П. Самуельсон, А. Філіпс, М. Фрідмен та ін. Питання безробіття, зайнятості, підтримки безробітних, регулювання трудових відносин в США проаналізовані в роботах вчених: В. Кудрова, Л. Лебедевой, А. Лютова, В. Супяна та ін.

Невирішені частини проблеми. Аналіз державного регулювання безробіття в змінних умовах економічного розвитку, вирішення складних завдань дозволить повніше оцінити і точніше сформулювати нові виклики та напрями досліджень за рахунок глибокого наукового аналізу.

Метою дослідження є аналіз державного політики стримування та регулювання безробіття в США.

Основні результати дослідження. Державна політика у сфері зайнятості та розвитку трудових ресурсів в США має давню історію. Ще в 1790 р. конгрес США виділив асигнування на розвиток державної середньої освіти. В 1862 р. відповідно до «закону Моррілла» федеральний уряд виділив кожному штату території для організації сільськогосподарських коледжів, що стали згодом основою сучасної системи вищої освіти.

В 20-30-х рр. ХХ ст., державне регулювання у сфері зайнятості вперше набуває помітних масштабів. Це пов'язано з політикою адміністрації Ф. Рузвельта, яка була ініціатором крупних програм суспільних робіт з метою створення робочих місць. Були ухвалені закони про пенсійне страхування та страхування на випадок безробіття. Відповідно до закону Вагнера-Пейсера в 1933 р. була створена державна служба працевлаштування. Всі ці заходи стали основою подальшого розвитку державного регулювання зайнятості.

Друга світова війна внесла свої корективи в формування держаної політики в сфері зайнятості. У міністерстві оборони США та в цивільних державних учбових закладах була розгорнута підготовка фахівців, перш за все по військово-технічних професіях. В 1944 р. був ухвалений спеціальний Закон про права військовослужбовців, за яким федеральний уряд брав на себе відповідальність за підготовку та працевлаштування близько 14 тис. ветеранів війни.

У післявоєнний період державне регулювання ринку робочої сили стає складовою частиною загальної антициклічної політики уряду. В 1946 р. був ухвалений Закон про зайнятість, що зобов'язав федеральний уряд підтримувати максимальну зайнятість в країні. З кінця 1950-х р. до початку 1960-го р. перед державним регулюванням у сфері зайнятості ставляться нові цілі - обмеження масштабів безробіття як частини політики економічного зростання. Крім того, декларується необхідність активнішої участі держави в підготовці та перепідготовці робочої сили. В 1960-х р. та 1970-х р. в США приймається ряд законодавчих актів, покликаних скоротити рівень безробіття, забезпечити підготовку та перепідготовку кадрів у зв'язку з новими вимогами виробництва. Це, перш за все, Закон про розвиток і підготовку робочої сили (Manpower Development and Training Act - MDTA), прийнятий в 1962 р., Загальний закон про зайнятість і підготовку робочої сили (Comprehensive Employment and Training Act - CETU), датований 1973 р., Закон про повну зайнятість і збалансоване зростання (закон Хемфрі-Хоукинса), що вступив в дію в 1978 р.

В якості концептуальної основи діяльності держави на ринку праці багато років (до кінця 1970-х рр.) були переконання активної державної політики (кейнсіанців та інституціоналістів - Р. Гордон., Л. Ульман). Вони виходили з необхідності розробки цільових державних програм, направлених на конкретні групи робочої сили, на перенавчання та облаштування.

Надалі в 1980-і р. та 1990-і р. в економічному регулюванні в США, у тому числі й на ринку праці, запанували концепції прибічників «економіки пропозицій» (А. Лафер, Д. Гилдер, Д. Ванніські та ін.) та неолібералів (М. Фрідман, Г. Хайек та ін.). Стали переважати концепції, що не пов'язують безробіття з недостатністю сукупного попиту. З одного боку, безробіття стали трактувати як природне та добровільне явище пояснення якому лежить в поведінці індивідуумів. З іншої - наявність безробіття пояснювали високим рівнем заробітної плати та її «негнучкістю». За такою позицією вони вважали, що ставки заробітної плати трудящих зростають швидше, чим ціни на продукцію компаній, а це приводить до зростання витрат виробництва, перешкоджає його розширенню, що не сприяє збільшенню зайнятості. Головна провина за це покладається на профспілки, які добиваються високої зарплати. Саме цей підхід виражений в кривій Філіпса, яка декларує зворотний зв'язок між інфляцією (як наслідком зростання зарплати) та безробіттям. Довгі роки крива Філіпса служила базою соціально-економічного регулювання в США та інших країнах Заходу.

В даний час можна виділити чотири основні напрями державного регулювання ринку праці США:

1. програми по стимулюванню зростання зайнятості та збільшенню числа робочих місць;
2. програми, направлені на підготовку та перепідготовку робочої сили;
3. програми сприяння найму робочої сили;
4. програми по соціальному страхуванню безробіття.

В рамках цих програм в США, наприклад, в післявоєнний період були створені сотні тисяч робочих місць в державному секторі (у сфері суспільних послуг - в освіті, медичному обслуговуванні, комунальному господарстві, а також в будівництві громадських будівель, споруд та ремонтних роботах). За допомогою цих програм рівень безробіття в кінці 1970-х рр. був знижений на 0,8 процентних пункту [1].

Усе більш важливе значення набуває державне сприяння найму. Так, служба працевлаштування США, що має більше 2500 місцевих агентств (бірж праці), займається

реєстрацією безробітних, намагається знайти вакансії, проводить тестування претендентів на роботу для визначення їх кваліфікації, займається професійною орієнтацією безробітних, виплачує допомогу.

Основною ланкою системи підготовки та перепідготовки кадрів в США є вища і середня школа, учбові курси і центри приватних корпорацій. Державна система професійної підготовки в країні розвинена набагато слабкіше.

Перераховані напрями не вичерпують всіх заходів дії держави на ринку праці. Разом з ними існує комплекс заходів непрямого регулювання ринку робочої сили: податкова, грошово-кредитна та амортизаційна політика уряду. Крім того, чималий вплив на ринок праці надає законодавство в області соціального забезпечення, трудових відносин, цивільних прав та ін. В США, наприклад, велика частина такого роду законів була прийнята в 30-х рр. XX ст.

Так, сучасна форма соціального контракту виникла в 1930-і рр. в період «нового курсу» президента Ф. Рузвельта. Ліберальне трактування національних пріоритетів призвела до того, що, починаючи з 1960-х рр., доля витрат на «людські ресурси» (соціальне забезпечення, охорону здоров'я, освіту, створення робочих місць) стала неухильно зростати. Система соціальних витрат утворила міцну «страхувальну мережу», що захищає інтереси населення у випадку втрати роботи, працездатності або годувальника. Сьогодні більше 80 млн. американців регулярно отримують допомогу з програм державного соціального страхування та допомогствования, їх об'єм в 1997 р. вперше перевищив рубіж в 1 трлн. дол. США [8, С. 4].

В 2009 році з 307 млн. американців особи 65 років і старше - близько 39,6 млн. осіб, з них 18,8 млн. - особи 75 років і старше. Крім того, в США налічується близько 42 млн. громадян, які потребують державної допомоги по інвалідності, не пов'язаній з виробничими травмами, а також 2 млн. непрацездатних ветеранів, близько 14 млн. безробітних.

При відсутності допомоги з боку держави сьогодні 42,9 млн. американців знаходилися б за межею бідності. Лише завдяки державним трансфертам 20 млн. з них мають дохід вищий за межу бідності.

На рубежі XX - XXI століть основна частина соціальних витрат, або витрат на «людські ресурси», доводилась на програми соціального забезпечення матеріального допомогствования, допомоги ветеранам, на здобуття або вдосконалення освіти, професійну підготовку та перепідготовку, а також охорону здоров'я. Головним джерелом фінансування системи соціального забезпечення в США - соціальні внески підприємців, застрахованих працівників та бюджетне фінансування. Так, наприклад, в 2011 р. ВВП США склав майже 15 трлн. дол. США, тоді як загальний обсяг державних витрат (федеральних штатів, місцевих органів влади) на всі потреби державного споживання на соціальні цілі дорівнювали приблизно 2,5 трлн. дол. США, у тому числі федеральні витрати - 1,6 трлн. дол. США. Вони включали соціальне страхування (у тому числі допомогу по безробіттю), програми грошової, продовольчої та медичної допомоги, а також житлові субсидії та різні соціальні послуги [7, С.233].

Асигнування на програми соціального забезпечення виділяються переважно по шості статтях витратної частини федерального бюджету: пенсійне забезпечення; підтримка доходів; медичне страхування; охорона здоров'я; освіта, професійна підготовка, соціальні послуги; допомога ветеранам (Табл.1).

Аналіз витрат за програмами соціального забезпечення показує, в основному за всіма статтями на соціальне забезпечення планується зростання витрат до 2016 р., але тільки за статтею на підтримку доходів планується скорочення витрат майже на 3 млн. дол. США.

На освіту, навчання, забезпечення зайнятості та соціальні послуги планується збільшити витрати в 2016 р. майже в 2 рази в порівнянні з 2009 р.

Витрати за програмами соціального забезпечення в США [7, С. 233]

Витрати	2009	2010	2011	2016 (прогноз)
Людські ресурси, млн. дол. США:	2155,793	2385,731	2509,495	2994,278
- освіта, навчання, зайнятість та соціальне послуги	79,749	127,710	115,118	114,880
- охорона здоров'я	334,335	369,054	387,617	594,624
- медичне страхування	430,093	454,636	494,343	638,413
- підтримка доходів	533,224	622,210	622,654	530,151
- пенсійне забезпечення	682,963	706,737	748,354	952,010
- допомога ветеранам	95,429	108,384	141,409	164,200

Перш за все, цей вид допомоги відноситься до молоді, людей літнього віку, низько кваліфікованих працівників, представників етнічних меншин, особливо - жінок всіх вказаних категорій. Зміни, що відбуваються, в структурі попиту на ринку праці, поява нових форм зайнятості, підвищення мобільності робочої сили пред'являють нові вимоги до системи страхування по безробіттю. Ця система функціонує в Сполучених Штатах з 1935 р. Вона фінансується за рахунок податку з підприємців, діє у всіх 50 штатах, передбачаючи виплати в більшості випадків максимально на протязі 26 тижнів. Федеральний уряд фінансує виплати ще на протязі 13 тижнів, якщо рівень безробіття в даному штаті перевищує відмітку в 6%. Цей вид допомоги отримують близько 35% офіційно зареєстрованих безробітних, в 2010-2011 рр. його середній розмір складав 145 дол. США на тиждень (максимальний розмір допомоги складав 611 дол. США). Загальна сума виплат в 2011 р. склала майже 52 млн. дол. США. Нові умови зайнятості диктують необхідність вироблення нових сучасних підходів до виплати допомоги в рамках соціального страхування по безробіттю із заходами, направленними на пошук нових джерел доходу, а також професійну підготовку та перепідготовку робочої сили США. Серед такого роду нових підходів виділяються, зокрема, введення системи поетапного продовження виплати допомоги залежно від участі в програмах перепідготовки; виплату допомоги у вищих розмірах в перші тижні з подальшим їх скороченням з метою активізації процесу перенавчання та працевлаштування. Інший підхід - в наданні можливості застрахованим безробітним отримати одноразову допомогу, яка може стати стартовим джерелом для відкриття власної справи. Одночасно з цим подібна програма покликана забезпечити відповідну підготовку та консультаційну допомогу кожному учасникові. Таким чином, сьогодні в Сполучених Штатах робляться спроби розширення функцій програм страхування по безробіттю з тим аби вони служили не лише елементом «страхувальної сітки», але й механізмом адаптації безробітного до умов, що змінюються, на ринку робочої сили (стимулювання професійної підготовки та перепідготовки, перекваліфікації, а також пошуку роботи).

Аналіз витрат за програмами соціального забезпечення свідчить також про збільшення витрат на охорону здоров'я та медичне страхування. В 2000 р. більше 43 млн. американців не могли собі дозволити медичне страхування, тому урядом був розроблений план, за яким було вирішено інвестувати додаткові 200 млрд. дол. США в соціальне страхування та програму «Медікер». За останнє десятиліття число тих, що не мають медичної страховки виросло в США на 10 млн. осіб (в 2008 р.- 46,3 млн. осіб). В 2010 р. кількість осіб, що мають медичне страхування збільшилось до 256,2 млн. осіб. Число осіб, що не мають медичного страхування в 2010 р. – 49,9 млн. осіб [8, С. 42].

Офіційний рівень бідності в 2010 році склав 15,1% в порівнянні з 14,3 % в 2009 році. В США уряд проводить різні програми по боротьбі з бідністю, та підтримкою малозабезпечених сімей, для цих цілей в 2010 році було виділено 622,210 млн. дол. США, в 2011 р.- 622,654 млн. дол. США, але до 2016 року планується зменшити фінансування цих програм на 3 млн. дол. США. Основною причиною такої ситуації виступає той факт,

що кожен штат має свободу дій у використанні федеральних коштів, виділених на фінансування соціальної допомоги в рамках блокових грантів. Наприклад, за останні двадцять років посилилась тенденція до скорочення штатами фінансування так званої "загальної допомоги" та програм допомоги громадянам, які проживають без утриманців (одинакам та, меншою мірою, бездітним подружнім парам). Лише у лічених штатах виплачується грошова соціальна допомога бездітним працездатним дорослим громадянам. Розмір загальної допомоги повнолітнім одиноким громадянам не перевищує 140 доларів на місяць. Особам, яким надано відстрочку у виконанні вимоги щодо працевлаштування, одержують не більше 210 доларів на місяць. Розмір тимчасової допомоги малозабезпеченим сім'ям залежить від кількості членів сім'ї (для цілей призначення допомоги сім'єю вважається група людей, які проживають разом і є кривними родичами або пов'язані між собою відносинами, що виникли на підставі усиновлення, опіки чи шлюбу). Максимальний розмір допомоги дорівнює 162 долари на одну особу, 322 долари на двох осіб і 424 долари на трьох осіб [4].

Однією з складових сфер праці та трудових відносин в США є державна пенсійна система. Витрати на яку планується збільшити майже на 204 млн. дол. США до 2016 року. Вона базується на наступних принципах: поширення пенсійного страхування на всі категорії тих, що працюють по найму та на зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю; відповідальності працівників та підприємців за виплату в установленому порядку страхових внесків; гарантованості своєчасної виплати регулярно індексованих пенсій та контролю за їх нарахуванням; солідарності трудових поколінь, коли допомога тим, що досягли пенсійного віку фінансуються нині працюючими американцями; особистій зацікавленості застрахованого працівника, розмір пенсії якого залежить від страхового стажу роботи [4].

Загальна федеральна програма (ЗФП), яка відноситься до головних програм державного соціального страхування, охоплює 95% робочої сили Сполучених Штатів та передбачає виплату пенсій по старості, втраті годувальника та інвалідності, не пов'язаної з виробничою травмою. Виплати по ЗФП складають приблизно 60% всіх соціальних грошових виплат федерального уряду, штатів та місцевих органів влади. Не дивлячись на те, що ЗФП вважається програмою соціального страхування, оскільки учасники цієї програми платять в фонди ЗФП податок на соціальне страхування протягом всього періоду своєї трудової діяльності. Ця програма носить розподільний характер. Пенсіонери отримують не свої гроші, не власні накопичення, а гроші тих, що нині працюють та платять податки. Крім того, в цю програму вбудовані елементи соціального регулювання. Сама формула нарахування допомоги передбачає, що пенсії низькооплачуваних працівників складають вищу долю їх заробітку, чим пенсії високооплачуваних. Розміри пенсійних виплат істотним чином міняються залежно від складу сім'ї. На державні пенсії приходить приблизно 40% сукупних доходів пенсіонерів [6, С. 15].

Ще однією формою забезпечення в старості є особові пенсійні рахунки, на які працівники можуть щорік перераховувати до 2 тис. дол. США, не оподатковуваних прибутковим податком. Проте зняти кошти з особових пенсійних рахунків можна лише після досягнення 59,5 років.

Іншою формою соціального страхування виступає соціальне страхування від ризиків в сфері праці та трудових відносин. Програми страхування по безробіттю та від виробничого травматизму стали «страхувальною сіткою» для американських працівників в разі здобуття травми на виробництві, на період втрати роботи та пошуку нового місця роботи. Проте ці види страхування залишаються орієнтованими переважно на осіб, що мають постійне місце роботи з повним робочим часом.

В той же час структурні зрушення в економіці та технологічні зміни сприяли збільшенню кількості нестабільних робочих місць, тимчасових або з неповним робочим часом.

Останнім часом в США неухильно зростає число осіб, вимушених змінити після звільнення не лише місце роботи, але й галузь зайнятості, а інколи навіть сферу своєї діяльності, що вимагає серйозної професійної перепідготовки.

Сьогодні в багатьох штатах зростає кількість економічно активного населення, що залишається за межами соціального страхування по безробіттю. Сюди входять особи, які шукають роботу вперше, або після тривалої перерви, а також зайняті неповний робочий час, тимчасові працівники та ін.

Американська держава робить спроби розширення функцій програм страхування по безробіттю з тим, аби вони служили не лише елементом «страхувальної сітки», але й механізмом адаптації безробітного до умов, що змінюються на ринку праці (стимулювання професійної перепідготовки, перекваліфікації, пошуку нового робочого місця). Проте корективи виплати допомоги, що вносяться до умов, мають обмежену сферу дії. Такі чинники як поширення числа осіб, не охоплених системою соціального страхування, довготривалі демографічні зрушення у зв'язку з старінням населення, а також зростання числа матерів-одиначок приводять до посилення ризиків економічної безпеки людини. Навіть сьогодні в США зберігається досить велика кількість осіб, що постійно потребують допомоги з боку держави. Внески соціального страхування забезпечують виплату пенсій встановлених законом, навіть з деяким перевищенням (складає приблизно 30 млрд. дол. в рік). За офіційними даними, таке положення може зберегтися до 2012 р., після чого Сполучені Штати почнуть пожинаати демографічні плоди «буму народжуваності», та навантаження пенсіонерів на працездатних членів суспільства різко зросте.

Перспектива «буму старості» заставляє урядові органи США вже зараз шукати можливі шляхи вирішення проблем матеріального та медичного забезпечення майбутніх пенсіонерів. Згідно даним американської статистики, в першій половині XXI століття витрати на пенсійне та медичне обслуговування збільшились в 2,5 рази [2].

Для збереження пенсійних виплат на досягнутому рівні буде потрібно істотні корективи прибуткової та витратної частин бюджету соціального забезпечення. У Сполучених Штатах вже прийнято рішення про збільшення пенсійного віку з 65 до 67 років; починаючи з цього віку американці зможуть отримувати повну пенсію. Проте цей перехід буде здійснюватися поступово: спочатку вік виходу на пенсію було збільшено до 66 років для тих, кому виповнилось 62 роки в 2005 р., лише в 2020 р. він зросте до 67 років [5].

В уряді та Конгресі США сьогодні обговорюються проекти збільшення трудового стажу для розрахунку пенсії з 35 до 38 років, підвищення ставки та розширення бази для нарахування внесків до фондів соціального страхування, індексації віку виходу на пенсію в залежності від зростання тривалості життя, скорочення розмірів пенсійних виплат подружжю застрахованих працівників, а також різні варіанти індивідуальних планів пенсійних заощаджень [5].

На допомогу ветеранам планується збільшити асигнування на 13 млн. дол. США до 2016 р. При тому, що ветерани мають значні пільги при наймі. При цьому ветераном озброєних сил вважається громадянин, що прослужив не менше 6 місяців в армії США. Також працедавець зобов'язаний відновити його на колишній роботі або надати іншу роботу з не меншою заробітною платою.

Важливим важелем регулювання ринку праці є встановлюваний державою мінімальний рівень заробітної плати. Розмір почасової мінімальної заробітної плати затверджується конгресом США. В 2011 році почасова мінімальна заробітна плата (7,25 дол.) складає близько 39% середньої почасової заробітної плати, що забезпечує приблизно 120% прожиткового мінімуму при зайнятості протягом 50 тижнів та 40-годинному робочому тижні.

Висновки. Отже, у своєму розвитку ринок праці США пройшов складний шлях від жорсткого регулювання з боку держави в 1930-х рр. до ліберальної моделі кінця XX ст.

Лібералізація законів по праці звільнила працевластуваних від багатьох обмежень по звільненню співробітників по економічних причинах, створила можливості для активних пошуків роботи безробітними, навіть у тому випадку, коли заробітна плата не на багато перевищує допомогу по безробіттю. Ліберальний характер трудового законодавства відкриває можливості для використання різних форм зайнятості та оцінки праці по індивідуальних результатах.

В той же час держава впливає на ситуацію на ринку праці через програми стимулювання зайнятості та створення нових робочих місць, підготовки і перепідготовки кадрів. Зокрема, програми підготовки та перепідготовки кадрів розробляються на основі прогнозованих змін попиту на ринку праці на працівників різних спеціальностей та добре фінансуються. Програми, направлені на зростання зайнятості діють на федеральному рівні та на рівні окремих штатів. Існують програми допомоги тим, хто втратив роботу, літні програми для професійної підготовки молоді, спеціальні програми для найменш соціально захищених груп населення: інвалідів, ветеранів, сезонних сільськогосподарських робітників, індійців та ін.

Перспективи подальших наукових розробок. Завдяки збалансованій політиці в другій половині 2011 року, середня погодинна оплата праці зросла на 0,2%, рівень прихованого безробіття знизився з 15,6% до 15,2%, частка безробітних, які не можуть знайти роботу більше 15 тижнів, в загальній кількості безробітних, знизилася з 43,1% до 42,5%. За прогнозами в 2012 році економіка США виросте на 2,1%, що позитивно вплине на ринок праці. Тому, в перспективі, подальші дослідження дозволять реагувати на нові виклики і формулювати нові напрями досліджень процесів регулювання та стримування безробіття в США з боку держави.

Анотація

В статті проаналізовані основні напрями державної політики стримування та регулювання безробіття в США. Проаналізовано процес формування сучасної державної політики регулювання ринку праці в США, висвітлені та проаналізовані данні про розміри асигнувань на програми соціального забезпечення з боку федерального бюджету.

Ключові слова. Безробіття, напрями державного регулювання ринку праці, програми соціального забезпечення, «страхувальна сітка».

Аннотация

В статье проанализированы основные направления государственной политики сдерживания и регулирования безработицы в США. Проанализировано процесс формирования современной государственной политики регулирования рынка труда в США, освещены и проанализированы данные о размерах ассигнований на программы социального обеспечения из федерального бюджета.

Ключевые слова. Безработица, направления государственного регулирования рынка труда, программы социального обеспечения, «сетка страхования».

Annotation

Basic directions of public policy of inhibition and adjusting of unemployment in the USA are analyzed in the article. The process of forming of modern public policy of adjusting of labor-market in the USA is analyzed, information about the sizes of assignments on the programs of public welfare from the federal budget lighted up and analyzed.

Keywords. Unemployment, directions of government control of labor-market, programs of public welfare, «net of insurance».

Список використаних джерел:

1. Лютов А.А. Проблема зятості і безробіття в США на сучасному етапі [Електронний ресурс]./ А.А.Лютов //Росія і Америка в ХХІ столітті.- 2007.- №2.- Режим доступу: <http://www.rusus.ru/?act=archive&edition=8>.
2. Лютов А.А. Сфера освіти – ключове напрямлення соціальної політики [Електронний ресурс]./ А.А. Лютов//Росія і Америка в ХХІ столітті.- 2009.- №2.- Режим доступу: <http://www.rusus.ru/?act=archive&edition=17>.
3. Рассадина И.И. Особенности рынка труда США./ И.И. Рассадина// Вестник Санкт-Петербургского университета.- 2006.- Сер.8.- Вып.4.- С.101-121.
4. Сайт Бюро переписи населения США [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.census.gov/compendia/statab/cats/>.
5. Супян В.Б. США: людський потенціал в «економіці знань» [Електронний ресурс]./В.Б. Супян //Росія і Америка в ХХІ столітті.- 2009.- №3.- Режим доступу: <http://www.rusus.ru/?act=archive&edition=18>.
6. Ширмер Я. Соціальна допомога в США./ Я. Ширмер. - К.- 22с.
7. Budget of the United States Government, Fiscal Year 2012 U.S./ Government printing office Washington.- 2010.- 355 с.
8. Carmen De Navas Income, poverty, and health insurance coverage in the United States: 2010./ Carmen De Navas, Bernadette D. Proctor, Jessica C. Smith. -U.S. Department of Commerce, Economics and Statistics Administration, U.S. Census Bureau.-Current Population Reports.- Issued September 2011.- 87 p.